

Abstrakt

Přijímací proces na střední školy se vyznačuje vysokým rizikem, že žák skončí na méně kvalitní a nežádoucí škole v případě, že neobstojí při přijímacím řízení na prvotně vybrané škole. Jelikož výběr střední školy významně ovlivňuje budoucí kariérní uplatnění, je rozhodnutí, kam se žák přihlásí, klíčové. Empirické výsledky této kapitoly, získané analýzou dat z dotazníkového šetření PISA naznačují, že vzdělání rodičů a kognitivní schopnosti žáka jsou hlavními faktory ovlivňující volbu žáka. Nekognitivní, čili osobnostní, schopnosti jsou taky důležité, přičemž jejich vliv se různí napříč okresy, které jsou charakterizovány různou mírou nejistoty přijímacího procesu. Výsledky analýzy ukazují významné rodové rozdíly: zatímco vliv osobnostních charakteristik u děvčat roste se zvyšující se nejistotou spojenou s přijímacím řízením, co je v souladu s intuicí; u chlapců je tomu opačně. V kapitole jsou rozvedené potenciální příčiny a jsou navrhnuty podněty pro další výzkum.

V následující kapitole používáme *koncept hodnot* s oboru psychologie a, specificky, hodnotu *tradice*, abychom vyjádřili národní kulturu jako „důležitost tradic a zvyků předávaných mezi generacemi“. Pomocí dat z dotazníkového šetření European Social Survey analyzujeme kulturní rozdíly mezi krajinami: zkoumáme variaci ve tradičních preferencích jednotlivců ve vzorce lidí narozených v letech 1946-1985 ve 34 zemích. Se zřetelem na socioekonomické rozdíly, naše analýza ukazuje, že variace v důležitosti tradice mezi zeměmi jsou způsobeny variací v průměrech tradičních preferencí starší generace, tj. lidí narozených v letech 1936-1945. Naše výsledky tedy naznačují vysokou míru kulturní stability v čase a to i když vezmeme v úvahu jiné faktory, které na tradiční preference mohou působit, jmenovitě ekonomické a institucionální charakteristiky v zemích.

Separátně se věnujeme datům se vzorky imigrantů a ukazujeme, že vliv jejich původní kultury časem slábne: tradiční preference těch, kteří imigrovali před více než dvaceti lety a těch ze druhé generace imigrantů, jsou ve větší míře vymezené kulturou v zemi jejich pobytu, než kulturou v jejich zemi původu. Celkově tedy můžeme říct, že původní tradiční preference migrantů časem ustupují a existující kulturní rozdíly mezi zeměmi pravděpodobně budou po nějaký čas přetrvávat.

V závěrečné kapitole jsou použity data z dotazníkového šetření European Social Survey na analýzu faktorů ovlivňujících účast žen z druhé generace imigrantů na trhu práce, s důrazem na určení vlivu kultury. Výsledky ukazují, že rozhodnutí těchto žen je ovlivněno hlavně kulturou země, ve které žijí a ne kulturou země, ze které pocházejí. Individuální měřítko jejich tradičních preferencí není statisticky průkazné pro vysvětlení variace v účasti na trhu práce, což ale neplatí v případě, kdy jsou individuální tradiční preference vyjádřeny ve smyslu „individuálního posunu od původní kultury“, tj. jako rozdíl individuálního měřítka od reprezentativního měřítka původní kultury, relativně vůči rozdílu mezi měřítkami kultury země původu a země pobytu.